

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ
Кафедра економіки підприємства

Затверджую:
Декан факультету
Економіки і менеджменту

/С.В.Мироненко/

28» червня 2024р.

Гарант освітньої програми:
Економіка та організація соціального
забезпечення

/С.В.Касьянюк/

25» червня 2024р.

Розглянуто і схвалено
на засіданні кафедри ЕП
Протокол № 10 від 25.06.2024р.
В. о. завідувача кафедри ЕП

/С. О. Підгора/

Робоча програма навчальної дисципліни
«Оцінка потреб громад в соціальних послугах»

галузь знань
спеціальність
ОПП
освітній рівень

I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
П10 Соціальна робота та консультування
«Економіка та організація соціального
забезпечення»
Другий (магістерський)

Факультет
Розробник

Економіки і менеджменту
к.е.н., доц. Гітіс Т.П.

I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Актуальність вивчення дисципліни у зв'язку із завданнями професійної діяльності та навчання.

В Україні відбувається реформа децентралізації, одним із завдань якої є збільшення ролі й значення місцевого самоврядування у розвитку соціальної сфери. Реформа системи соціальних послуг є найважливішою у сфері соціальної політики за останні 10 років, адже на відміну від інших механізмів соціального захисту (пільги, виплати, соціальні допомоги, житлові субсидії) реально може допомогти людині подолати або мінімізувати наслідки складних життєвих обставин. Система надання соціальних послуг повинна надавати таку соціальну підтримку особам, соціальним групам, яка сприятиме у створенні умов для самостійного розв'язання їхніх життєвих проблем, у відновленні втрачених ними навичок і функцій, у подоланні або мінімізації негативних наслідків таких обставин, які вони не в змозі подолати за допомогою наявних у них ресурсів.

Дисципліна «Оцінка потреб громад в соціальних послугах» присвячена питанням обґрунтування практичних рекомендацій для об'єднаних територіальних громад щодо проведення оцінки потреб у соціальних послугах, розкриваються процедури та специфіка організації оцінки потреб у соціальних послугах в об'єднаних територіальних громадах.

1.2. Мета дисципліни – орієнтована на процес реалізації науково-дослідної, інноваційної, управлінської та прикладної діяльності, формування здатності розв'язувати складні завдання у сфері підготовки спеціалістів з економіки та організації соціального забезпечення, шляхом здобуття знань, умінь та розуміння явищ, які належать до області соціального забезпечення щодо визначення потреб населення ОТГ у соціальних послугах із застосуванням положень і методів гуманітарних та економічних наук, менеджменту, права, теорії та механізмів соціальної політики за умов невизначеності і необхідності врахування всього комплексу професійних та етичних вимог до фахівців відповідного рівня.

1.3. Завдання дисципліни:

- опанування термінологічного апарату із визначення потреб населення ОТГ у соціальних послугах з позицій економічного змісту та нормативно-правового визначення;
- набуття навичок співвіднесення змісту теоретико-методологічних аспектів визначення потреб громади з регулятивними вимогами до розробки на цій основі плану і процедур господарської та адміністративної діяльності;
- формування навичок професійної комунікації й аргументованого дискутування з питань оцінки потреб населення громади у соціальних послугах, пояснення змісту відповідної проблематики в колі фахівців та нефахівців;

- формування навичок самостійного аналізу фактологічного матеріалу, критичного осмислення точок зору на особливості застосування організації соціальних послуг в ОТГ;
- забезпечення вміння узагальнювати та деталізувати окремі факти, явища, механізми, тенденції у соціальному забезпеченні населення в частині визначення потреб у соціальних послугах, та робити прогнози щодо їх розвитку.

1.4. Передумови для вивчення дисципліни: складання фахового вступного випробування або вивчення дисциплін «Державна політика соціального захисту та соціального забезпечення», «Організація діяльності із соціального забезпечення».

1.5. Мова викладання: українська

1.6. Обсяг навчальної дисципліни та його розподіл за видами навчальних занять:

- загальний обсяг становить 150 годин / 5,0 кредитів, в т.ч.:
- денна форма навчання: лекції – 28 годин, практичні (семінарські) – 28 годин, самостійна робота здобувачів – 94 годин;
- заочна форма навчання: лекції – 8 годин, практичні (семінарські) – 8 години, самостійна робота здобувачів – 138 годин.

II ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен продемонструвати достатній рівень сформованості наступних програмних результатів навчання:

використовувати сучасні теорії, методологію і методи соціальних та інших наук стосовно до завдань фундаментальних та прикладних досліджень у сфері соціального захисту (ПРН 1);

організовувати спільну діяльність фахівців різних галузей і непрофесіоналів, здійснювати їх підготовку до виконання завдань соціальної допомоги (ПРН 9);

виявляти потреби різних верств населення та розробляти відповідні програми соціального захисту щодо їх вирішення (ПРН 12);

аналізувати ефективність реалізації соціально-економічної підтримки населення та здійснювати відповідну корекцію в межах напряму діяльності (ПРН 13);

визначати проблеми, тенденції розвитку, сучасний стан системи заходів з соціального захисту та соціального забезпечення внутрішньо переміщених осіб, оцінку потреб громад у соціальних послугах на основі міжнародних та національних принципів і норм (ПРН 20).

У результаті вивчення навчальної дисципліни з урахуванням змістової спрямованості здобувачі вищої освіти опановують систему знань і навичок, що дозволяють сформулювати такі спеціальні результати:

у когнітивній сфері:

здобувач вищої освіти здатний продемонструвати знання і розуміння сутності, особливостей та завдань організації соціальних послуг в ОТГ;

здобувач вищої освіти здатний продемонструвати знання і розуміння змісту, класифікувати види та ідентифікувати особливості визначення потреб громади у соціальних послугах;

в афективній сфері:

здобувач вищої освіти здатний критично осмислювати лекційний та позалекційний навчальний матеріал; аргументувати на основі теоретичного матеріалу і нормативно-правових документів власну позицію щодо особливостей оцінки потреби громад в соціальних послугах; оцінювати особливості організації соціального забезпечення в цілях управління господарськими процесами і визначення економічних результатів;

здобувач вищої освіти здатний співпрацювати із іншими студентами та викладачем в процесі обговорення проблемних моментів на лекційних та практичних заняттях, при виконанні і захисті індивідуальних завдань; ініціювати і брати участь у дискусії з питань навчальної дисципліни, розділяти цінності колективної і наукової етики та академічної доброчесності;

у психомоторній сфері:

здобувач вищої освіти здатний самостійно аналізувати і оцінювати теоретичні підходи та нормативні вимоги щодо державного регулювання організації соціальних послуг в ОТГ, відслідковувати та прогнозувати тенденції зміни у механізмах такого регулювання;

здобувач вищої освіти здатний слідувати методичним підходам до аналізу визначення потреб громади у соціальних послугах при здійсненні прогнозних розрахунків, а також планування господарської діяльності;

контролювати результати власних зусиль в навчальному процесі та коригувати (за допомогою викладача) ці зусилля для ліквідації пробілів у засвоєнні навчального матеріалу або формуванні навичок;

самостійно здійснювати пошук, систематизацію, викладення літературного матеріалу та нормативно-правових джерел, розробляти варіанти рішень щодо обґрунтування оцінки потреб громади в соціальних послугах з урахуванням регулятивних вимог та звітувати про виконання індивідуальних розрахункових завдань.

III ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади організації соціальних послуг в ОТГ в умовах децентралізації влади

Тема Т1. Організація соціальних послуг в ОТГ

Структура ОТГ. Управління системою надання соціальних послуг на рівні територіальної громади. Основні цілі надання соціальних послуг.

Надання базових соціальних послуг. Державний реєстр соціальних послуг. Класифікатор соціальних послуг. Нові підходи щодо оплати соціальних послуг.

Тема Т2. Оцінка потреб громади. Законодавчий аспект
Визначення потреб громади. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». Модель організації надання послуг соціального характеру.

Тема Т3. Практика оцінювання потреб ВПО у соціальних послугах
Визначення оцінювання, його можливості. Принципи оцінювання. Програма оцінювання. Методи оцінювання.

Змістовий модуль 2. Оцінювання потреб ВПО: міжнародний та національний досвід

Тема Т4. Міжнародний досвід проведення оцінювання потреб ВПО
Досвід оцінки потреб ВПО: Колумбія, Сербія і Черногорія, Грузія, Ірак, Сирія.

Тема Т5. Досвід проведення оцінювання потреб ВПО в Україні
Внутрішнє переміщення внаслідок конфлікту в Україні: підвищена незахищеність постраждалого населення та чинники напруженості в громадах. Національна система моніторингу ситуації з ВПО. Аналіз проблем ВПО в ОТГ.

IV СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Розподіл обсягу дисципліни за видами навчальних занять та темами

№ з/п	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна/заочна форма)				
		Усього	в т.ч.			
			Л	П (С)	Лаб	СРС
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади організації соціальних послуг в ОТГ в умовах децентралізації влади						
1.	Організація соціальних послуг в ОТГ	30	6/2	6/2		18/26
2.	Оцінка потреб громади. Законодавчий аспект.	30	6	6		20/30
3.	Практика оцінювання потреб ВПО у соціальних послугах	30	6/2	6/2		18/26
Змістовий модуль 2. Оцінювання потреб ВПО: міжнародний та національний досвід						
4.	Міжнародний досвід проведення оцінювання потреб ВПО	30	6/2	6		18/28
5.	Досвід проведення оцінювання потреб ВПО в Україні	30	4/2	4		22/28
Усього годин		150	28/8	28/4		94/138

Л – лекції, П (С) – практичні (семінарські) заняття, Лаб – лабораторні заняття, СРС – самостійна робота студентів.

4.2. Тематика практичних занять

№ з/п	Тема заняття
1-3	Управління системою надання соціальних послуг на рівні територіальної громади. Основні цілі надання соціальних послуг. Надання базових соціальних послуг
4-6	Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». Модель організації надання послуг соціального характеру.
7-9	Принципи оцінювання. Програма оцінювання. Методи оцінювання.
10-12	Досвід оцінки потреб ВПО: Колумбія, Сербія і Черногорія, Грузія, Ірак, Сирія.
13-14	Національна система моніторингу ситуації з ВПО. Аналіз проблем ВПО в ОТГ.

№ з/п	Тема заняття для заочної форми навчання
1.	Організація соціальних послуг в ОТГ
2.	Практика оцінювання потреб ВПО у соціальних послугах
3.	Міжнародний досвід проведення оцінювання потреб ВПО
4.	Досвід проведення оцінювання потреб ВПО в Україні

4.3. Перелік індивідуальних завдань

1) Протягом періоду навчання здобувачі паралельно з аудиторними лекційними і практичними заняттями виконують індивідуальні завдання в вигляді доповіді та презентації, тез доповідей до наукової конференції / семінару та/або наукової статті за обраною тематикою.

2) Протягом періоду навчання здобувачі вищої освіти виконують індивідуальне науково-дослідне завдання, яке передбачає опрацювання та дослідження мінімально необхідних елементів оцінки потреб громади у соціальних послугах (огляд міжнародних та європейських стандартів, аналіз і рекомендації для України).

V КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Контроль знань здобувачів здійснюється за рейтинговою накопичувальною (100-бальною) системою, яка передбачає складання обов'язкових контрольних точок.

Максимальна кількість балів (100) при оцінюванні знань з навчальної дисципліни, яка завершується екзаменом, формується з двох частин, з коефіцієнтом 0,5 кожна:

– за поточну успішність 100 балів (сума балів, зароблена у семестрі, але не менше 55);

– на екзамені 100 балів (мінімально необхідна кількість балів за екзамен 55).

Контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних і оцінюється сумою набраних балів;

модульний контроль, що проводиться у формі підсумкової контрольної роботи за відповідний змістовий модуль та колоквиуму і має на меті оцінку результатів навчання здобувача після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіку навчального процесу.

Оцінювання знань здобувача під час занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою; вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії; логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії; здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань; вміння здійснювати узагальнення інформації, обґрунтовувати свою власну точку зору та робити висновки; грамотність подачі матеріалу та оформлення роботи.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання поза аудиторної самостійної роботи здобувачів є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних заняттях.

Підсумковий контроль знань та компетентностей здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену, завданням якого є перевірка розуміння здобувачем програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Переведення набраних здобувачем балів за 100-бальною шкалою в оцінки за національною (5-бальною) шкалою та шкалою ECTS здійснюється в відповідності до таблиці:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи)	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
81 – 89	B	добре	
75 – 80	C		
65 – 74	D	задовільно	
55–64	E		
30–54	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
0 – 29	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

VI СЕМЕСТРОВИЙ ГРАФІК

Склад і графік складання контрольних точок дисципліни «Державна політика соціального захисту та соціального забезпечення», форми і терміни контролю (спеціальність І10 Соціальна робота та консультування) для денної форми навчання

№	Назва і стислий зміст контрольного заходу	Рейтингова оцінка		Тиждень
		min	max	
1	Аудиторна робота здобувача оцінюється на основі його відповідей на заняттях, активності у роботі протягом семестру. Поточний контроль – усне опитування в ході лекцій та практичних заняттях, оцінювання правильності вирішення тестових та ситуаційних завдань, кейсів на практичних заняттях та при виконанні самостійної роботи. Здобувач здатний продемонструвати критичне осмислення лекційного та позалекційного матеріалу, брати кваліфіковану участь у дискусії з наведенням аргументації.	5	20	1-15
2	Індивідуальне завдання № 1 Підготовка презентації за обраною темою і виступ з доповіддю на практичних заняттях, тез доповідей, статті, роботи на конкурс, презентації, виступ з доповіддю на конференції	5	10	1-7
	Індивідуальне завдання № 2 Потреби ВПО у соціальних послугах в умовах децентралізації влади	10	20	8-15
3	Модульна контрольна робота №1 (Здобувач виконує тестові та розрахункові завдання, що відповідають програмним результатам навчання за темами змістового модуля №1)	15	20	6

4	Модульна контрольна робота №2 (Здобувач виконує тестові та ситуаційні завдання, що відповідають програмним результатам навчання за темами змістового модуля №2)	15	20	14
5	Колоквіум	5	10	15
Оцінка поточної успішності за 100-бальною шкалою (коефіцієнт вагомості=0,5)		55	100	
Підсумковий контроль (коефіцієнт вагомості=0,5) (Письмовий залік у разі підвищення рейтингового балу)		55	100	
Загальний рейтинг = 0,5*оцінка поточної успішності+0,5*оцінка підсумкового контролю				

Перелік обов'язкових контрольних точок для оцінювання знань здобувачів заочної форми навчання

№	Назва і стислий зміст контрольного заходу	Рейтингова оцінка	
		min	max
1	Поточний контроль (коефіцієнт вагомості=0,4) Тестова контрольна робота, яка виконується здобувачем індивідуально в системі «Moodle»	55	100
2	Підсумковий контроль (коефіцієнт вагомості=0,6) (Письмовий екзамен) Здобувач виконав завдання та навів аргументовані відповіді на питання, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни	55	100

VII РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

7.1. Основна література

1. Кобзін Д., Левкіна Г., Луньова О., Черноусов А., Щербань С. Методичний посібник з оцінювання потреб у громадах. Харків: ХІСД, 2020. 248 с.

2. Шевченко О.О., Познякова О.О. Державна політика соціального забезпечення: регуляторні впливи та правовий концепт: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури. 2020. 320 с.

3. Державне управління: європейські стандарти, досвід та адміністративне право / за заг. ред. Авер'янова В. Б. К. : Юстініан, 2007. 288с.

4. Акімов О.О. Європейський вимір у державному управлінні та його вплив на персонал державної служби. *Державне управління: удосконалення та розвиток* електрон. наук. фах. вид. Ради по вивченню продуктивних сил України НАН України. К.: РВПСУ НАНУ, 2009. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=13>

5. Баранова Н.П., Новікова Т.В. Соціальні стандарти та соціальні гарантії в системі соціальної політики України. ЦПСД. URL: <http://>

7.2. Додаткова література

1. Головатий М. Ф., Панасюк М. Б. Соціальна політика і соціальна робота: термінол.-понят. словн. К.: МАУП, 2005. 560с.

2. Горбулін В. П., Качинський А.Б. Засади національної безпеки України: підручник. К.: Інтертехнологія, 2009. 272с.

3. Гошовська В. А. Соціальна реальність у контексті розбудови демократичного суспільства: навч. посіб. К.:НАДУ, 2008. 292с.

4. Лопушняк Г.С. Державна соціальна політика як передумова економічного розвитку України: монографія. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2011. 372 с.

5. Шевченко О. О., Борисполець А.В., Новік Г.М. Механізм захисту як складник соціальної політики держави. *Вісник Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Економіка (Index Copernicus , Research Bible, РИНЦ)*. 2020. Т. 25. Вип. 3 (82). С. 8-12.

6. Шевченко О. О., Кершев В.А., Лашина І.С. Концепція соціального захисту населення: парадигмальні засади змін. *Вчені записки Таврійського нац. ун-ту імені В.І. Вернадського. Серія «Економіка і управління»*. 2020. Том 31 (70). № 4. С. 57-62.

7. Shevchenko O. Development of the national economic system: architecture and inclusive issues. // *New trends in the economic systems management in the context of modern global challenges: collective monograph*. VUZF University of Finance, Business and Entrepreneurship. Sofia, 2020. 309 p.

7.3. Web-ресурси

1. Законодавство України. Веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index>
2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://www.minfin.gov.ua/>
3. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Дніпропетровської обласної універсальної наукової бібліотеки. URL: <https://www.libr.dp.ua/>